

М. М. Драгомерецькийаспірант кафедри загальної теорії права та держави,
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ТИПОЛОГІЇ МІЖГАЛУЗЕВИХ ІНСТИТУТІВ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

В статті досліджуються особливості типології міжгалузевих інститутів сучасного українського права. Зазначається, що міжгалузеві правові інститути формуються на основі класичних (галузевих) правових інститутів, що безперечно обумовлює загальні закономірності їх типології. Одночасно з цим, міжгалузеві правові інститути, зокрема, як продукти правового розвитку, формуються на стику галузей права, при цьому об'єднуючи в собі особливості галузей права, на стику яких формуються. Вказується, що в сучасному науковому дискурсі серед інструментів та методів дослідження виділяється зокрема здійснення типології та класифікації предмета дослідження. На рівні наукового дослідження порівнюються поняття «класифікація» та «типологія». Зазначено, що в процесі дослідження динамічності правової матерії, вважаємо доцільніше буде зосередитись на з'ясуванні саме типології (визначення теоретичної моделі) аніж класифікації (визначення видів, родів, класів). Як результат, погоджуючись із позиціями тих науковців, які відстоюють ідею розмежування цих понять варто зазначити, що під час дослідження міжгалузевих інститутів дослідницький інтерес становить саме їх типологія, а не класифікація. Вказується на те, що при розв'язанні проблеми типології правових інститутів на передній план неминуче висувуються ті специфічні риси, які характеризують їх як особливий різновид правових регуляторів суспільних відносин.

На типологію міжгалузевих інститутів впливає те, що право постає як специфічна об'єктивна реальність стосовно різних форм суспільної свідомості. Право, таким чином, породжується не вихідними нормативно-керівними засадами, а зображає об'єктивні, реально сформовані суспільні відносини, хоча і має властиві йому об'єктивні ознаки, властивості. А механізмом нормативного закріплення правових норм, що відображають новостворені, досі не врегульовані, суспільні відносини є міжгалузеві правові інститути, що є продуктом ускладнення суспільних відносин та формуються на стику галузей права (наприклад міжгалузеві інститути інноваційного права, розвиток яких безпосередньо залежить від наукового прогресу). Так, враховуючи вищезгадані особливості, що характеризують міжгалузеві правові інститути пропонується їх типологія.

Ключові слова: *типологія, класифікація, правовий розвиток, динаміка права, міжгалузеві інститути.*

Дослідження типології міжгалузевих інститутів українського права на даному етапі розвитку правової сфери видається безперечно затребуваним та, при цьому, достатньо складним завданням. З одного боку, міжгалузеві правові інститути формуються на основі класичних (галузевих) правових інститутів, що безперечно обумовлює загальні закономірності їх типології. Одночасно з цим, міжгалузеві правові інститути, зокрема, як продукти правового розвитку, формуються на стику галузей права, при цьому об'єднуючи в собі особливості галузей права, на стику яких формуються.

Дана обставина обумовлює парадигму дослідження міжгалузевих правових інститутів, яка поля-

гає в тому, що особливості типології міжгалузевих інститутів можуть бути виділені в процесі порівняння їх з класичними (галузевими) правовими інститутами з поєднанням особливостей, що обумовлюють саме існування міжгалузевих інститутів (наприклад формуються для регулювання суспільних відносин на стику галузей права, що досі не врегульовані класичними (галузевими) правовими інститутами та можуть складати прогалину в праві).

Метою даної статті є дослідження особливостей типології міжгалузевих інститутів сучасного українського права, зокрема з огляду на динамічність сучасної правової матерії.

Насамперед, варто зазначити, що в сучасному науковому дискурсі серед інструментів

та методів дослідження виділяється зокрема здійснення типології та класифікації предмета дослідження.

З цього приводу М.І. Козюбра зазначав, що типологія, тобто поділ системи об'єктів та їх групування за допомогою узагальненої моделі або типу, широко використовується у різноманітних галузях знань. Не є винятком у цьому відношенні також правознавство, хоч у ньому, як і в деяких інших галузях знань, поряд з терміном «типологія» вживається термін «класифікація» (в юриспруденції цей термін навіть більш популярний порівняно з терміном «типологія»). За позицією знаного науковця етимологічно вони, якщо й не повністю ідентичні, то принаймні досить близькі за змістом [8; с. 31]. Погоджуючись з тим, що поняття «класифікація» та «типологія» схожі за змістом вважаємо, що типологію можна охарактеризувати як специфічну класифікацію, що здійснюється за загальними механізмами, проте з певними особливостями. Для визначення загальних механізмів варто з'ясувати сутність поняття «класифікація».

Так, процес дослідження будь-якого об'єкта матеріального світу пов'язаний з його класифікацією на деякі види, групи, класи тощо. Будь-яка класифікація служить для впорядкування певної суми знань, які людство має зараз. Спроби побудови класифікацій, як правило, є передумовами виникнення загальних наукових теорій, які поєднують у собі практичні знання та теоретичне мислення суб'єктів.

В науці класифікація виступає одним із засобів, за допомогою якого перевіряється обґрунтованість та практичне підтвердження теоретичних висновків. Діалектичний процес пізнання істини йде від живого споглядання до абстрактного мислення, а від нього до практики.

Класифікація виступає ефективним інструментом як підсумовування накопичених у тій чи іншій галузі знань, прогнозування, обґрунтування спрямованості наступного пізнання досліджуваних явищ.

Практична цінність класифікації, на думку Цепенди В.М., полягає в тому, що, встановлюючи види, роди, класи предметів і явищ тієї чи іншої області реального світу і, приводячи їх в логічний порядок, дослідник охоплює тим самим всі предмети і явища даної області, що дозволяє скласти загальне уявлення про досліджувану сферу явищ, схарактеризувати, скласти пошуковий образ будь-якого окремого предмета, передбачити, прогнозувати основні напрямки розвитку досліджуваних явищ [15].

Наукова розробка класифікації державно-правових явищ взагалі, та міжгалузевих правових інститутів зокрема, дозволяє глибше пізнати їхню сутність та характерні особливості, розкрити їх функціональні зв'язки з іншими явищами.

Разом з тим, як зазначає Л. Луць, типологізація і класифікація є самостійними методами наукового пізнання, але якщо класифікацію ми визначаємо як поділ обсягу поняття на види, групи чи інші класифікаційні множини на підставі якоїсь ознаки, властивості, то типологізацію – як процес групування певних системних явищ реальної дійсності – на основі теоретичної моделі (типу). Типологією ж варто вважати сукупність узагальнених знань про типологізацію, створення відповідних типів та приведення їх у певну систему [10; с. 39].

З цього приводу Герилів Д.Ю. зазначав, що типологічними ознаками можуть бути тільки ті, які здатні пояснити зв'язки між різними елементами об'єкта як складної системи і надають йому характеру цілісності [4; с. 21].

Так, в процесі дослідження динамічності правової матерії, вважаємо доцільніше буде зосередитись на з'ясуванні саме типології (визначення теоретичної моделі) аніж класифікації (визначення видів, родів, класів). Як результат, погоджуючись із позиціями тих науковців, які відстоюють ідею розмежування цих понять варто зазначити, що під час дослідження міжгалузевих інститутів дослідницький інтерес становить саме їх типологія, а не класифікація.

За способом регулювання суспільних відносин міжгалузеві правові інститути поділяються на матеріальні та процесуально-процедурні. З цього приводу, варто зазначити наступне.

Матеріальне право складається з норм, що закріплюють права та обов'язки суб'єктів суспільних відносин та за допомогою яких держава безпосередньо їх регулює, а саме: конституційні, адміністративні, фінансові, кримінальні, земельні, цивільні, трудові й сімейні. Відповідно, процесуальні галузі права містять норми права, що визначають процедуру реалізації (порядок) норм матеріального права, права та обов'язки суб'єктів процесуальних правових відносин. Предметом процесуального права є відносини, виникнення яких пов'язано з порушенням норм права або вирішенням суперечок між суб'єктами суспільних відносин [7; с. 48].

Існування норм, інститутів та галузей процесуально-процедурної сфери окремо від норм, інститутів та галузей матеріального права є безглуздом, в той самий час норми матеріального

права без механізму їх реалізації перестають бути регулятором суспільних відносин та обмежують діапазон свого впливу лише рівнем правової інформації про належне у правовому регулюванні, або трансформуються в загальну, абстрактну правову декларацію, яка не має прямого виходу на безпосереднє, робоче регулювання.

З цього приводу варто погодитись з І. Берестовою, яка досліджуючи міжгалузеві зв'язки матеріального та процесуального права вказує, що матеріальне право визначає суб'єктивні права та встановлює конкретні засоби (способи) їх захисту. Своєю чергою, процесуальне право оформляє порядок здійснення судом захисту суб'єктивних прав, тобто застосування вказаних засобів захисту. Тобто процесуальне право відповідає на питання «як» – як суд захищає суб'єктивні права, визначені в матеріальному праві [1; с. 79].

Щоб стати регулятором суспільних відносин, матеріально-правова норма має бути підключена до такого регулювання відповідними процесуально-процедурними приписами. Зауважено, що обсяг процесуально-процедурних норм значно більше обсягу норм матеріально-правових, що пов'язано з тим, що багато матеріальних приписів для своєї правильної реалізації вимагають взаємодії цілої групи процесуально-процедурних норм.

Прикладом процесуально-процедурного міжгалузевого інституту є інститут представництва. Курило М.П. зазначав, що безперечно, процесуальне представництво є міжгалузевим інститутом. Процесуальні галузі, попри наявність відмінностей, мають схожий предмет правового регулювання. Для цивільного процесуального права – це цивільний процес, для господарського права – господарський процес, для адміністративного права – адміністративний процес. Усі ці галузі права регулюють процесуальне представництво майже ідентично. Однотипність інституту представництва в різних галузях процесуального права говорить про можливість його уніфікації в єдиному Судовому процесуальному кодексі [9; с. 95].

Прикладом практичного розповсюдження процесуальних міжгалузевих інститутів є існування міжгалузевого інституту альтернативного вирішення спорів. Так, І. Бут, досліджуючи розгляд цивільноправових спорів третейськими судами в Україні проаналізував основні підходи до розуміння діяльності третейського суду (як форми відправлення правосуддя та як юрис-

дикційної діяльності, що не є правосуддя) [3; с. 9]. Варто погодитись з думкою, відповідно до якої в третейському судочинстві поєднуються міжгалузеві процедурно-процесуальні норми, що підтверджує тезу щодо міжгалузевої природи правового інституту третейських судів.

В той самий час і сам І. Бут прямо вказує на міжгалузевість інституту альтернативного вирішення спорів. В його дисертаційному дослідженні при дослідженні питання про галузеву належність правових норм, що регулюють третейський розгляд цивільноправових спорів, обґрунтовано тезу про те, що третейський розгляд є субінститутом складного (комплексного) міжгалузевого інституту альтернативного вирішення спорів. Тісні зв'язки даного субінституту та інституту альтернативного вирішення спорів з цивільним та господарським правом, цивільним процесуальним та господарським процесуальним правом, певною мірою з міжнародним приватним правом, обумовлюють їх особливе місце в системі права України [3; с. 10].

Матеріальні правові інститути регулюють суспільні відносини в ідеалі, це не конкретні відносини, а абстрактне розв'язання питання, яке має бути ухвалене при виконанні відповідних умов. Причому ці умови перераховані в даних правових нормах. З погляду культурної цінності права матеріальні правові норми, які об'єднуються у матеріальні правові інститути, зокрема міжгалузеві, є носіями світового досвіду безконфліктного людського співжиття, визначення соціальних цінностей, розуміння справедливості.

Н. Махініч досліджуючи процесуальні норми податкового права як юридичну гарантію захисту прав та законних інтересів платників податків у висновку зазначала, що процесуальні норми податкового права забезпечують реалізацію базисних принципів та засад оподаткування. Вони сприяють тому, щоб законодавчо обґрунтована ідея захисту прав та законних інтересів платників податків знаходила свій вираз не тільки на рівні *de jure*, а й на рівні *de facto*. Без чіткої регламентації процесуальних аспектів захисту прав за законних інтересів платників податків право на захист матиме суто умовний характер [11; с. 60].

З цього приводу, варто зазначити наступне. Враховуючи той факт, що процесуально-процедурні правові інститути забезпечують діяльність та результативність норм матеріальних інститутів можна зробити висновок відповідно до якого одночасно з формуванням міжгалузевих інститутів, у разі необхідності, формується

відповідний процесуально-процедурний правовий інститут. Можемо навести приклад міжгалузевого матеріального інституту спортивного права. Одночасно з ускладненням суспільних відносин та нормативним закріпленням матеріальних норм міжгалузевого інституту спортивного права виникла прогалина в праві в частині процесуально-процедурного регулювання застосування даних норм, що є передумовами розвитку процесуально-процедурних норм міжгалузевого інституту спортивного права.

Що ж до типологізації міжгалузевих інститутів на приватні та публічні, то даний розподіл відповідає умовному розподілу галузей права на публічні (де присутній публічний інтерес, тобто інтерес держави) та приватні (де зазвичай панують інтереси рівноправних суб'єктів). Так, як зазначає Б. Дерев'яноко поділ правової системи держави на галузі права у схожому на сучасний вигляді відбувся уже у ХХ столітті. Проте умовні галузі права, що відомі людству із прадавніх часів, були віднесені до галузей «приватного права» або галузей «публічного права» більш ніж дві тисячі років тому. Поділ права на «приватне» і «публічне» слід віднести до надбань юристів Давнього Риму. Галузі права та окремі відносини і правові інститути, покликані захищати права та інтереси держави, було віднесено до «публічного права»; а галузі, відносини та правові інститути, головним завданням яких було забезпечення реалізації та захисту інтересів окремої особи – громадянина, підданого, іноземця або навіть раба (у меншому обсязі, ніж інших), було віднесено до «права приватного». Такий поділ очевидно існував ще до нашої ери. А його закріплення у теорії та законодавстві пов'язують із ім'ям відомого римського юриста Ульпіана. Поділ права ним було сформульовано висловом «Публічним правом є те, що належить до положень римської держави; приватним – що належить до користі окремих осіб» [6; с. 246].

В той самий час, варто погодитись з позицією Дараганової Н.В. відповідно до якої публічне та приватне право є дві сторони однієї медалі, які існують у нерозривній єдності та взаємозалежності і яскравий приклад цьому є сфера охорони праці, де правове регулювання має як приватний, так і публічний характер [5; с. 14].

Також, за словами А.Г. Бірюкової теорія поділу права на приватне та публічне є багатоаспектним явищем, яке має як теоретичну, так і практичну цінність. Одночасно проблема співвідношення приватного і публічного права важлива тому, що її

розв'язання дозволить вирішити значну кількість актуальних практичних питань, зокрема можливих меж втручання держави в економіку та приватне життя осіб тощо. Отже, оптимальність співвідношення приватного та публічного права з точки зору дуалізму, полягає у взаємозв'язку та взаємозалежності, а також встановлення рівноваги та справедливого балансу приватного та публічного інтересів для досягнення сучасних завдань України [2; с. 79-80].

В даному контексті особливо актуальним видається це співвідношення при формуванні міжгалузевих правових інститутів. Найчастіше, міжгалузеві інститути формуються в суміжних галузях права, що означає, зокрема, що всі вони відносяться чи до публічного, чи до приватного права. В той самий час, інколи буває ситуація, коли ускладнення суспільних відносин, що є передумовою формування нового міжгалузевого інституту потребує суміжного регулювання (із застосуванням правових режимів як публічного, так і приватного права). В цій ситуації система права оптимізується для всестороннього регулювання суспільних відносин.

За метою формування міжгалузевих правових інститутів можна виділити міжгалузеві інститути, які формуються для врегулювання існуючих відносин, які до цього не було врегульовано або існувала суперечка правових норм (для нівелювання прогалин в праві та правових колізій) та врегулювання відносин, що є продуктами правового розвитку (ускладнення правовідносин) та не регулюються наявними правовими інститутами.

Досить часто в літературі зустрічається поняття правової модифікації та правової трансформації як складових частин правового розвитку. Правова модифікація, тобто зміни, удосконалення, пристосування до вимог сучасності можуть спостерігатися як в процесі правового реформування, так і правової трансформації, зокрема в процесі розвитку, перетворення системи. І використання такого способу залежить від мети, характеру змін, що відбуваються у процесі функціонування та розвитку системи. В ході такого процесу, під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів у будь-якій системі може відбутися процес правового реформування (удосконалення) або правової трансформації (перетворення її внутрішньої організації, зовнішнього вигляду). Аналіз сучасної вітчизняної системи джерел права, свідчить про те, що в Україні та дотепер відбувається значною мірою правове реформування вітчизняного нормативно-право-

вого комплексу, хоча з'являються й ознаки часткової правової трансформації [14; с. 156].

Виникнення та зміна суспільних відносин тягне за собою їхнє соціальне регулювання, особливим видом якого є правове регулювання. Правового регулювання потребують ті суспільні відносини, які є на сьогодні найбільш актуальними, важливими, які потребують втручання держави. Правове регулювання суспільних відносин починається, таким чином, з осмислення законодавцем необхідності у цьому специфічному вигляді регулювання суспільних відносин. Результатом такого осмислення в недавньому минулому стало формування екологічного права, нині порушується питання регулювання відносин, пов'язаних з науково-технічним прогресом. Розвиток науково-технічного прогресу зумовив створення спеціальних правових норм, метою яких є формування оптимальних умов для прискорення науково-технічного прогресу, ефективного та широкого використання у суспільному розвитку його досягнень.

З цього приводу Погорелов Є.В. зазначав, що при усіх показниках моделі права як цілісної системи його вольова сторона, детермінованість соціальною середою, на котру воно здійснює зворотній активний вплив, сприяючи прогресивному розвитку, формуванню нових взаємовідносин у суспільстві, є підставою для усіх інших характеристик права. В тому числі і висновку, що право – адаптивно-адаптуюча соціально-етична система, котра входить у суб'єктивний фактор суспільного розвитку [12; с. 53].

Дійсно, юридичні явища існують не у вакуумі, а в соціальному середовищі. І на становлення міжгалузевих правових інститутів, їх типологію, зміст, конструкцію, методи правового регулювання суспільних відносин значно впливають, наприклад, різноманітні фактори соціального життя. Часто правові норми, опосередковуючи суспільні відносини, балансують на тонкій межі беззаконня та практичної доцільності. Такий, наприклад, інститут необхідної оборони в кримінальному праві, що дозволяє дотримати необхідну рівновагу між самосудом і беззахисністю.

Міжгалузевий інститут, як структурний елемент системи права схильний до тих самих впливів, які позначаються в праві в цілому, зокрема об'єктивних чинників. У найширшому сенсі «об'єктивне» означає те, що знаходиться поза свідомістю, є незалежним від нього. Мова йде про те, що існування та розвиток права невіддільні від суспільної свідомості та опосередковується в системі вольових відносин.

Поляков А.В. щодо проблеми формування права вказував на те, що право зароджується в рамках громадянського суспільства. Воно визначально формується природно, історично незалежно від діяльності законодавця. Завдання держави – визнати реально існуючі значущі суспільні відносини та закріпити їх у правових нормах. Складна структура соціального життя об'єктивно зумовлює необхідність юридичного регулювання суспільних відносин [13; с. 52].

В основі системи права лежать об'єктивні чинники – потреби та інтереси суспільства. Розвиток суспільних відносин призводить до появи нових міжгалузевих правових інститутів в українському праві, які покликані охопити своїм впливом ті сфери суспільних відносин, які є актуальними на сьогодні. Наприклад, є правильним створити інститут, норми якого опосередковують відносини боротьби з інформаційними злочинами. Законодавець, висловлюючи волю, наповнює суб'єктивний чинник певним змістом, формуючи конкретний правовий інститут, обираючи способи регулювання обраних громадських відносин.

Право постає як специфічна об'єктивна реальність стосовно різних форм суспільної свідомості. Право, таким чином, породжується не вихідними нормативно-керівними засадами, а зображає об'єктивні, реально сформовані суспільні відносини, хоча і має властиві йому об'єктивні ознаки, властивості. А механізмом нормативного закріплення правових норм, що відображають новостворені, досі не врегульовані, суспільні відносини є міжгалузеві правові інститути, що є продуктом ускладнення суспільних відносин та формуються на стику галузей права (наприклад міжгалузеві інститути інноваційного права, розвиток яких безпосередньо залежить від наукового прогресу).

Таким чином, при розв'язанні проблеми типології правових інститутів на передній план неминуче висуваються ті специфічні риси, які характеризують їх як особливий різновид правових регуляторів суспільних відносин. Так, враховуючи вищезгадані особливості, що характеризують міжгалузеві правові інститути можна запропонувати наступну їх типологію:

1. За способом регулювання суспільних відносин можна виділити:

- матеріальні міжгалузеві правові інститути;
- процесуально-процедурні міжгалузеві правові інститути.

2. За характером відносин, що регулюються (та наявністю так званого «публічного інтересу») їх можна поділити на:

- публічні міжгалузеві правові інститути;
 - приватні міжгалузеві правові інститути.
3. За метою їх формування можна виділити
- стабілізуючі міжгалузеві правові інститути (які формуються для врегулювання існуючих відносин, які до цього не було врегульовано або існувала суперечка правових норм (для нівелювання прогалин в праві та правових колізій);
 - розвиваючі міжгалузеві правові інститути (які формуються для врегулювання відносин, що є продуктами правового розвитку (ускладнення правовідносин) та не регулюються наявними правовими інститутами).

Список використаної літератури:

1. Берестова І. Межі матеріального і процесуального права у сфері правової процедури. In: *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2017, № 6-2(28), С. 76-79; С. 79.
2. Бірюкова А.Г. Співвідношення приватного та публічного права: дуалістичний аспект. *Право і суспільство*: цивілістика. 2018, № 4. С. 76-80; С. 79-80.
3. Бут. І.О. Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні : авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2016. 23 с.; С. 9.
4. Герилів Д.Ю. Розмежування типології та класифікації держави: проблемні питання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013, Випуск 22. Частина І. Том 1. С. 19-23., С. 21.
5. Дараганова Н.В. Головні критерії розмежування права на приватне та публічне. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022, № 1. С. 10-14; С. 14.
6. Деревянко Б. Міркування про необхідність запровадження концепції розвитку «приватного права» та визначення її назви і змісту. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 4. С. 245–250; С. 246
7. Жукевич І. В. Проблеми визначення поняття "процесуальне право" у правовій науці України. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2015, № 12. С. 47-53; С. 48
8. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. К.:Ваїте, 2015. 392 с., С. 31.
9. Курило М. П. Етапи становлення міжгалузевого процесуального інституту представництва. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: *Юридичні науки*. Херсон, 2013. Вип.4, Т.І. С.92-95; С. 95.
10. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу : навчальний посібник / Л. А. Луць. – Львів : Юрид. ф-т ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 256 с., С. 39.
11. Махиніч Н. Процесуальні норми податкового права як юридична гарантія захисту прав та законних інтересів платників податків. Актуальні проблеми правознавства. 2016, № 2. С. 56-60; С. 60.
12. Погорелов Є.В. Право як система (загально-теоретичний аспект). Ученые записки *Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. Серия «Юридические науки». 2008, Том 21 (60), № 1. С. 5060; С. 53.
13. Сидоренко О. М. Нормативність догми права. *Порівняльно-аналітичне право* : електронне наукове фахове видання. Ужгород. 2014, № 1. С. 51-55; С. 52.
14. Хомюк Н.С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти. : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2015. 217 с.; С. 156.
15. Цепенда В.М. Класифікація видів державного контролю. Класифікація видів державного контролю. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1613> (дата звернення: 01.07.2022).

Dragomeretskyi M. M. Features of the typology of interbranch institutions of modern Ukrainian law

The article examines the peculiarities of the typology of interdisciplinary institutes of modern Ukrainian law. It is noted that inter-branch legal institutions are formed on the basis of classical (branch) legal institutions, which undoubtedly determines the general regularities of their typology. At the same time, interdisciplinary legal institutions, in particular, as products of legal development, are formed at the junction of the branches of law, while combining the peculiarities of the branches of law at the junction of which they are formed. It is indicated that in the modern scientific discourse among the tools and methods of research, implementation of typology and classification of the subject of research stands out in particular. At the level of scientific research, the concepts of "classification" and "typology" are compared. It is noted that in the process of researching the dynamics of legal matter, we believe it would be more appropriate to focus on the clarification of typology (definition of the theoretical model) rather than classification (definition of species, genera, classes). As a result, agreeing with the positions of those scientists who advocate the idea of distinguishing these concepts, it is worth noting that during the study of interdisciplinary institutes, the research interest is precisely their typology, and not their classification. It is pointed out that when solving the problem of the typology of legal institutions, those specific features that

characterize them as a special type of legal regulators of social relations are inevitably brought to the fore.

The typology of interdisciplinary institutions is influenced by the fact that law appears as a specific objective reality in relation to various forms of social consciousness. In this way, law is not generated by original normative and guiding principles, but depicts objective, really formed social relations, although it has its own objective characteristics and properties. And the mechanism of normative consolidation of legal norms that reflect newly created, still not settled, social relations are inter-branch legal institutes, which are the product of the complication of social relations and are formed at the junction of the branches of law (for example, inter-branch institutes of innovative law, the development of which directly depends on scientific progress). So, taking into account the above-mentioned features that characterize interdisciplinary legal institutes, their typology is proposed.

Key words: *typology, classification, legal development, dynamics of law, interdisciplinary institutes.*